

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

1000 София, ул. Екзарх Йосиф, 12

Администрация: тел.: 02/930 49 57; факс: 02/980 76 32

Изх. № ВСС-4857/17

Дата: 01-06-2017

ДО
Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЦАЧЕВА,

Изпращам Ви извлечение от протокол № 13, т. 14 от заседание на СК на ВСС, проведено на 28 март 2017 г., ведно с предложения за законодателни промени в Гражданско процесуалния кодекс /ГПК/, Закона за енергетиката /ЗЕ/ и Закона за водите /ЗВ/, с оглед упражняване инициатива за включване на законопроект в законодателната програма на Министерски съвет, съгласно чл. 30, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация, на Ваше разпореждане.

Предложенията за законодателни промени са направени в изпълнение на Решение по протокол № 28/13.12.2016 г., т. 54 на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет.

Приложение: съгласно текста.

**ЧЛЕН НА ВСС И
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ
„СЪДЕБНА КАРТА, НАТОВАРЕНОСТ
И СЪДЕБНА СТАТИСТИКА”**

КАЛИН КАЛПАКЧИЕВ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

1000 София, ул. Екзарх Йосиф, 12

Администрация: тел.: 02/930 49 57; факс: 02/980 76 32

Изх. № ВСС-4858
Дата: 04-04-2017

ДО
Г-ЖА МАРИЯ ПАВЛОВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПАВЛОВА,

Изпращам Ви извлечение от протокол № 13, т. 14 от заседание на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, проведено на 28 март 2017 г., ведно с предложения за законодателни промени в Гражданско процесуалния кодекс /ГПК/, Закона за енергетиката /ЗЕ/ и Закона за водите /ЗВ/, с оглед упражняване инициатива за включване на законопроект в законодателната програма на Министерски съвет, съгласно чл. 30, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация, на Ваше разпореждане.

Приложение: съгласно текста.

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

ДИМИТЪР ТОНЧЕВ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ИЗВЛЕЧЕНИЕ

от протокол № 13
от заседанието на Съдийската колегия
на Висшия съдебен съвет,
проведено на **28 март 2017 г.**

ПО ДНЕВНИЯ РЕД

СЪДЕБНА КАРТА, НАТОВАРЕНОСТ И СЪДЕБНА СТАТИСТИКА

14. ОТНОСНО: Предложения за законодателни промени във връзка с подсъдността на делата разглеждани от районните съдилища, в изпълнение на решение по протокол № 28/13.12.2016 г., т. 54 на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет

СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

РЕШИ:

14.1. ПРИЕМА внесените от КСКНСС предложения за законодателни промени в Гражданско процесуалния кодекс /ГПК/, Закона за енергетиката /ЗЕ/ и Закона за водите /ЗВ/.

14.2. ИЗПРАЩА предложенията по т.14.1 на Министъра на правосъдието, с оглед упражняване инициатива за включване на законопроект в законодателната програма на Министерски съвет, съгласно чл. 30, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВАЩ: /п/

Светла Петкова

Вярно с оригинала,
Адм. секретар:

В. Георгиева

ВГ/

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

1000 София, ул. Екзарх Йосиф, 12

Администрация: тел.: 02/930 49 57; факс: 02/980 76 32

ПРОТОКОЛ

от работна среща на членове на Висшия съдебен съвет и магистрати в изпълнение на решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет по протокол № 28/13.12.2016 г., т. 54 за изготвяне на предложения за законодателни промени във връзка с подсъдността на делата, разглеждани от районните съдилища

На **03.02, 17.02. и 08.03. 2017 г.** бяха проведени работни срещи на членове на Висшия съдебен съвет и магистрати в изпълнение на решение на Съдийската колегия на ВСС по протокол № 28/13.12.2016 г., т. 54 за изготвяне на предложения за законодателни промени във връзка с подсъдността на делата, разглеждани от районните съдилища, в сградата на ВСС.

В срещите участваха:

1. Калин Калпакчиев – председател на Комисия „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ към СК на ВСС
2. Юлиана Колева – член на ВСС
3. Галина Карагъзова – член на ВСС
4. Камен Иванов – член на ВСС
5. Соня Найденова – член на ВСС
6. Милка Итова – член на ВСС
7. Мария Кузманова – член на ВСС
8. Лозан Панов – председател на ВКС
9. Красимир Влахов – зам.-председател на Върховния касационен съд
10. Владимир Йорданов – съдия във Върховния касационен съд, ГК, 1-во ГО
11. Лада Паунова – съдия във Върховния касационен съд
12. Аглика Адамова – съдия във Върховния административен съд
13. Даниела Дончева – председател на Апелативен съд-София
14. Биляна Балинова – зам.-председател на Софийски градски съд
15. Валерия Братоева – съдия в Софийски градски съд, ТО
16. Гергана Лазарова – съдия в Софийски районен съд, НО
17. Райна Мартинова – съдия в Софийски районен съд
18. Цветелина Кържева – съдия в Софийски районен съд
19. Радослава Качерилска – съдия в Софийски районен съд
20. Марина Манолова – съдия в Софийски районен съд

Срещата на работната група премина при следния дневен ред:

1. Обсъждане на подсъдността на делата, разглеждани от районните съдилища в изпълнение на решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет по протокол № 28/13.12.2016 г., т.54.

След проведени дискусии и обсъждания по направените писмени предложения,

**РАБОТНАТА ГРУПА
РЕШИ:**

I. По направените предложения в Гражданско процесуалния кодекс /ГПК/, както следва:

Предложение за законодателно изменение на чл. 108, ал. 1 ГПК:

Чл.108. (1) Искове срещу юридически лица се предявяват пред съда, в чийто район се намира тяхното седалище. По спорове, възникнали от преки отношения с техни поделения или клонове, исковите могат да се предявяват и по тяхното местонахождение. – **приема направеното предложение.**

(2) Искове срещу държавата и държавни учреждения, включително поделения и клонове на последните, се предявяват пред съда, в чиито район е възникнало правоотношението, от което произтича спора, освен в случаите на чл. 109 и чл. 110. Когато то е възникнало в чужбина искът се предявява пред надлежния съд в София. – **приема направеното предложение.**

Едновременно с предложението за изменение на чл. 108 ГПК следва да се предвиди и законодателно изменение на чл. 119, ал. 2 ГПК: вместо само „по местонахождение на недвижимия имот“ да се посочи „в случаите на чл. 108, ал. 2 ГПК“.

Предложение за законодателно изменение на чл. 113 ГПК:

Чл. 113. Иск от или срещу потребител се предявяват пред неговия постоянен или настоящ адрес, респ. седалище и адрес на управление на дейността или по местоизпълнение на услугата – **приема направеното предложение.**

Едновременно с предложението за изменение на чл. 108 ГПК следва да се предвиди и законодателно изменение на чл. 119, ал. 2 ГПК: вместо само „по местонахождение на недвижимия имот“ да се посочи „в случаите на чл. 113 ГПК“.

Предложение за създаване на нова ал. 2 и нова ал. 3 на чл. 115 ГПК:

създаване на нова ал. 2:

Чл. 115. (2) Прекият иск на увредено лице, спрямо който застрахователят е отговорен се предявява по постоянния му адрес или седалище, или по местонастъпването на застрахователното събитие.

Изменя текста на предложената ал.2 така: Прекият иск на увредено лице, спрямо който застрахователят е отговорен се предявява по **постоянния адрес или седалище на ищеца**, или по местонастъпването на застрахователното събитие – **приема направеното предложение.**

създаване на нова ал. 3:

Чл. 115. (3) Иск относно регресно застрахователно отношение се предявяват по местонастъпване на застрахователното събитие. – **приема направеното предложение.**

Едновременно с предложението за изменение на чл. 115 ГПК следва да се предвиди и законодателно изменение на чл. 119, ал. 2 ГПК: вместо само „по местонахождение на недвижимия имот“ да се посочи „в случаите на чл. 115, ал. 2 и ал. 3 ГПК“.

Предложение за законодателно изменение на чл. 119, ал. 2 ГПК:

Чл. 119. (2) Възражението за неподсъдност на делото по чл. 108, ал. 2, чл. 109, чл. 113, ал. 115, ал. 2 и ал. 3 ГПК може да се прави от страната и да се повдига служебно от съда до приключване на съдебното дирене в първа инстанция. – **приема направеното предложение.**

МОТИВИ по направените предложения за изменение и допълнение на чл. 108, 113, 115 и 119 ГПК:

В случай, че двете страни по правоотношението са договаряли или осъществявали дейност на територията на поделението и там се намират по – голяма част от доказателствата за установяване на обстоятелствата – предмет на доказване е редно и житейски логично искът да се предяви по мястото на клона, респ. – по мястото на възникване на правоотношението. Такова законодателно изменение ще преодолее случаите на честно релевиране на възражение за местна неподсъдност на делото, правено при искове срещу поделения на държавни учреждения, обусловено от обстоятелството, че не са самостоятелни разпоредители с бюджетни кредити и не притежават процесуална правосубектност.

Сегашната редакция на разпоредбата на чл. 113 ГПК обхваща само случаите на предявени от потребители искове – физически лица. С предлагането изменение разпоредбата ще намери приложение и по отношение на потребителите – юридически лица, каквито КЗ, ЗЕ и др. признава за потребители. Отделно, с предвиждането на задължителна подсъдност по постоянен адрес/седалище на потребителя или доставяне на потребителската услуга би се гарантирало ограничаване на разходите на икономически по – слабия субект в спорното правоотношение –

потребителя за водене на дела за защита на потребителски права. И тук важат изложените съображения, че доказателствените средства са съсредоточени по мястото на доставяне на услугата, което оправдава воденето на дела по местонахождение на доказателствата.

Предлагането изменение на чл. 115 ГПК с включването на ал. 2 на същата разпоредба би довело до по – равномерно разпределение между съдилищата в страната на делата, имащи за предмет прекият иск на пострадалото лице срещу застрахователя на деликвента, както и регресният иск на застрахователя по имуществена застраховка срещу застрахователя на деликвента. Тези две групи дела са съсредоточени предимно в гр. София, доколкото седалището на застрахователят – ответник по тях е именно в този град. Основен предмет на доказване и по двете групи дела са елементите на фактическия състав на непозволеното увреждане, което означава, че доказването е съсредоточено върху установяване на факти от действителността, случили се на мястото на настъпване на произшествието. Когато това място не съвпада с територията на гр. София последното предполага събиране по делото на доказателствени средства, намиращи се на територията на цялата страна. В тези случаи процеса на доказване по делото е свързано с пътувания на свидетели от цялата страна за разпит пред съда в гр. София; изслушване на заключения на вещи лица, често работещи върху писмени доказателства, намиращи се в досъдебното производство или съдебно наказателно производство, водени на територия извън гр. София, за което е нужно и изискването за прилагане на тези производства от различни органи от цялата страна; пътувания на пострадалите от произшествието лица, нерядко тежко увредени, до гр. София за извършване на лични прегледи за целите на изготвяне на медицински експертизи по делото. Така дела за обезщетения за вреди от застрахователни събития, водени предимно в съдилищата в гр. София са дела, по които почти целият процес по доказване е съсредоточен в събиране на доказателства, намиращи се извън територията на гр. София, нямащи житейска фактическа връзка с територията на този град. Единствената причина за подсъдност на делото пред софийските съдилища е, че адресът на управление на застрахователя се намира на територията на столицата, като единственият факт на доказване, който по някакъв начин е свързана със застрахователя е този на застрахователно правоотношение между деликвента и ответника (при пряк иск на увреденото лице), респ. между пострадалото лице и ищеца (при регресен иск на застраховател срещу застраховател), който факт се установява само с писмени доказателства (поради изискване за писмена форма за действителност на застрахователния договор). Това, че целият процес на доказване е изнесен извън съдебния район на софийските съдилища води до: житейска неоправданост тези дела да бъдат водени пред съд, на чиято територия не се намират доказателствените средства,

които следва да бъдат осигурени; обективната забава при разглеждането и приключване на делата, поради нуждата от събиране на доказателствата от цялата страна; разходване на финансов ресурс на страните или на съдебния бюджет (при освобождаването на страна от задължение за плащане на държавна такса и разноски, вкл. по силата на закона – най – вече по реда на чл. 84, ал. 1, т. 4 ГПК) за заплащане на пътни разходи на свидетели или на самите страни. Събирането на доказателства по делегация не преодолява горните проблеми, тъй като, от една страна, последното не допринася за по – бързото разглеждане на делото, дори забавя процеса, а от друга – поради това, че целият фактически състав на вземането, предмет на иска е установяван от съда по делегация, съдът, пред който делото е висящо не провежда процес по доказване, което силно засяга принципа на непосредственост - фактически решението на съда почива изцяло на доказателства, събрани от друг съд.

Предложения за законодателни изменения в Закон за енергетиката – създава нова Глава 12А „Извънсъдебно разрешаване на спорове“, чл. 200а със съответните алинеи, както следва:

Чл. 200а. (1) Потребителят на енергийни услуги може да предяви пред съд претенция за реализиране на свои права по отношение на доставчик на енергийна услуга само ако след депозирано писмено заявление до доставчика, същият не се е произнесъл в месечен срок или е оспорил претенцията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим.

(2) Потребителят на енергийни услуги има право да иска от доставчика на енергийни услуги отписване на начислени суми за стойност на електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ и на свързани с тях лихви за забава, такси и други парични задължения от водената на негово име партида, като направи възражение за изтекла погасителна давност на вземанията.

(3) Възражението следва да бъде наведено с писмено заявление пред доставчика на енергийни услуги, който е длъжен да се произнесе по него в двумесечен срок от постъпването му, като отпише от партидата на потребителя погасените вземания и по този начин се откаже от претендирането им по съдебен или извънсъдебен ред или мотивирано откаже отписване на задълженията.

(4) Потребителят на енергийни услуги може да предяви претенцията си за установяване недължимост на сумите пред съд само ако доставчикът

на енергийни услуги не се произнесе по подаденото заявление в срока по ал. 2 или откаже да отпише задълженията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим. – **приема направените предложения.**

Предложения за законодателни изменения в Закон за водите – Глава 11а, нов Раздел VI – добавя нов чл. 198ц със съответните алинеи, както следва:

Чл.198ц. (1) Потребителят на В и К услуги може да предяви пред съд претенция за реализиране на свои права по отношение на доставчик на В и К услуга само ако след депозирано писмено заявление до доставчика, същият не се е произнесъл в месечен срок или е оспорил претенцията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим.

(2) Потребителят на В и К услуги има право да иска от оператора на В и К услуги отписване на начислени суми за стойност на В и К услуги и на свързани с тях лихви за забава, такси и други парични задължения от водената на негово име партида, като направи възражение за изтекла погасителна давност на вземанията.

(3) Възражението следва да бъде наведено с писмено заявление пред оператора на В и К услуги, който е длъжен да се произнесе по него в двумесечен срок от постъпването му, като отпише от партидата на потребителя погасените вземания и по този начин се откаже от претендирането им по съдебен или извънсъдебен ред или мотивирано откаже отписване на задълженията.

(4) Потребителят на В и К услуги може да предяви претенцията си за установяване недължимостта на сумите пред съд само ако операторът на В и К услуги не се произнесе по подаденото заявление в срока по ал. 2 или откаже да отпише задълженията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим. – **приема направените предложения.**

Мотиви за предлаганите изменения: С предлаганото изменение в Закона за енергетика и Закона за водите ще се въведе нов вид рекламационна извънсъдебна процедура /сходна на тази, предвидена в чл.288, ал.11 КЗ /отм./, при която всеки потребител на енергийни услуги ще може да подаде заявление до съответното дружество – доставчик на енергийни услуги, с което да се позове на изтекла погасителна давност за определени задължения с искане същите да бъдат заличени от неговата партида, с което и дружеството да се откаже от погасените по давност вземания и да не ги претендира за в бъдеще или да претендира свои

вземания от доставчикът. Доставчикът на енергийни услуги ще е задължен в двумесечен срок от заявлението да се произнасе по подаденото заявление, като ако са налице предпоставките за това, да уважи същото (изцяло или частично). Ако съответното дружество – доставчик на енергийни услуги счита, че не са налице предпоставките за уважаване на молбата /изцяло или частично/, то следва да се произнесе с мотивиран отказ в същия срок. Само при наличието на отказ или липса на произнасяне от доставчика на енергийни услуги в определения законов срок, потребителят ще може да предяви иск в защита на правото, което претендира.

Предлаганата промяна ще е в изключителен интерес както за потребителите на енергийни услуги, така и за самите доставчици на услугата. Със същата ще се въведе възможност извънсъдебно да се установи наличието или липсата на правен спор за съществуването на определени вземания, най-често свързани с възражение за изтекла погасителна давност.

Потребителите ще могат извънсъдебно, без нуждата от извършването на никакви разноски, да се позоват на изтекла погасителна давност за свои задължения, като по този начин същите бъдат заличени от тяхната партида и съответно няма да бъдат претендирани повече от тях или да претендират вземане от доставчика, което той не оспорва. С предлаганата промяна ще се избегне нуждата на потребителите на енергийни услуги да завеждат граждански дела за установяване недължимостта на сумите или доказване на претендираното вземане, което е свързано с извършването на значителни разноски – заплащане на държавна такса, обикновено и на адвокатско възнаграждение. В допълнение, едно гражданско дело продължава обикновено продължително време /често и повече от една година/, докато предлаганата извънсъдебна процедура ще е с продължителност максимум два месеца.

Промяната ще е в интерес и на дружествата – доставчици на енергийни услуги. С предвидената промяна потребителите ще са задължени да се позоват на претендирано вземане или изтекла погасителна давност първо извънсъдебно, като по този начин ще се избегне предявяването на искове срещу дружествата, които биват уважавани, съотв. дружествата биват осъждани да заплатят всички сторени по делото разноски. В резултат срещу дружествата биват издавани изпълнителни листа за присъдените в полза на потребителите съдебни разноски, въз основа на които се образуват множество изпълнителни дела, по които на дружествата се начисляват допълнителни разноски /за такси в изпълнителното производство, адвокатско възнаграждение/. С предвидената промяна на практика ще се предотврати завеждането на хиляди иски и изпълнителни дела, по които доставчиците на енергийни услуги заплащат всички разноски, които

общо са в много голям размер без на практика да е налице правен спор между страните, който да обосновава извършването на тези разноски.

Предложената промяна ще е в интерес и на правораздаването. Както вече бе посочено, броят на предявените отрицателни установителни искове срещу доставчиците на енергийни услуги е значителен и се увеличава непрекъснато. Особено голям е броят на делата, заведени от потребители срещу „Топлофикация София” ЕАД, които се разглеждат в Софийски районен съд. През 2015 г. в Софийски районен съд се наблюдава много сериозно увеличение на броя на новообразуваните граждански дела, поради което и с оглед перспектива предявените отрицателни установителни искове срещу доставчиците на енергийни услуги да се увеличават, е напълно възможно да се стигне до допълнително затрудняване функционирането на Софийски районен съд с оглед неговата свръхнатовареност и понастоящем, както и до допълнително забавяне на правораздаването. Следва да се посочи, че всяко гражданско дело е свързано с извършването на разноски, които обичайно многократно надвишават дължимата държавна такса и съответно се поемат от бюджета на съдебната власт (при освобождаване на ищците). С предлаганата промяна ще се намали броят на новообразуваните граждански дела и ще се предотврати възможността техният брой неограничено да нараства поне що се отнася до споровете с доставчиците на енергийни услуги. По този начин значително ще се разтоварят органите на съдебната власт, което ще спести много публични средства и ще доведе до повишаването на бързината и качеството на правосъдието.

**ЧЛЕН НА ВСС И
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ
„СЪДЕБНА КАРТА, НАТОВАРЕНОСТ И
СЪДЕБНА СТАТИСТИКА” /П/**

КАЛИН КАЛПАКЧИЕВ

Изготвил:
Мина Стоева /п/
Сътрудник КСКНСС, АВСС

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИЗМЕНЕНИЯ В ГРАЖДАНСКО – ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС, ЗАКОНА ЗА ЕНЕРГЕТИКАТА И ЗАКОНА ЗА ВОДИТЕ.

Предлаганите изменения в процесуалния закон целят постигането на приблизително равномерно разпределение между съдилищата в страната на граждански дела, които към настоящия момент са съсредоточени в съдилищата в гр. София. Предложенията за законодателни промени в Закона за енергетиката и Закона за водите са насочени към разтоварване органите на съдебна власт чрез предвиждане на извънсъдебно разрешаване на спорове, което да е в интерес и на двете страни по правоотношението.

I. Промени в разпоредбата на чл. 115 ГПК.

Сегашна редакция на чл. 115 ГПК: Иск за вреди от непозволено увреждане може да се предяви и по местоизвършването на деянието.

Предложение за законодателно изменение на чл. 115 ГПК: създаване на нова ал. 2: Прекият иск на увредено лице, спрямо който застрахователят е отговорен се предявява по постоянния му адрес или седалище, или по местонастъпването на застрахователното събитие.

създаване на нова ал. 3: Иск относно регресно застрахователно отношение се предявяват по местонастъпване на застрахователното събитие.

Едновременно с предложението за изменение на чл. 115 ГПК следва да се предвиди и законодателно изменение на чл. 119, ал. 2 ГПК: вместо само „по местонахождение на недвижимия имот“ да се посочи „в случаите на чл. 115, ал. 2 и ал. 3 ГПК“.

Мотиви за предлаганото изменение: Предлагането изменение на чл. 115 ГПК с включването на ал. 2 на същата разпоредба би довело до по – равномерно разпределение между съдилищата в страната на делата, имащи за предмет прекият иск на пострадалото лице срещу застрахователя на деликвента, както и регресният иск на застрахователя по имуществена застраховка срещу застрахователя на деликвента. Тези две групи дела са съсредоточени предимно в гр. София, доколкото седалището на застрахователят – ответник по тях е

именно в този град. Основен предмет на доказване и по двете групи дела са елементите на фактическия състав на непозволеното увреждане, което означава, че доказването е съсредоточено върху установяване на факти от действителността, случили се на мястото на настъпване на произшествието. Когато това място не съвпада с територията на гр. София последното предполага събиране по делото на доказателствени средства, намиращи се на територията на цялата страна. В тези случаи процеса на доказване по делото е свързано с пътувания на свидетели от цялата страна за разпит пред съда в гр. София; изслушване на заключения на вещи лица, често работещи върху писмени доказателства, намиращи се в досъдебното производство или съдебно наказателно производство, водени на територия извън гр. София, за което е нужно и изискването за прилагане на тези производства от различни органи от цялата страна; пътувания на пострадалите от произшествието лица, нерядко тежко увредени, до гр. София за извършване на лични прегледи за целите на изготвяне на медицински експертизи по делото. Така дела за обезщетения за вреди от застрахователни събития, водени предимно в съдилищата в гр. София са дела, по които почти целият процес по доказване е съсредоточен в събиране на доказателства, намиращи се извън територията на гр. София, нямащи житейска фактическа връзка с територията на този град. Единствената причина за подсъдност на делото пред софийските съдилища е, че адресът на управление на застрахователя се намира на територията на столицата, като единственият факт на доказване, който по някакъв начин е свързана със застрахователя е този на застрахователно правоотношение между деликвента и ответника (при пряк иск на увреденото лице), респ. между пострадалото лице и ищеца (при регресен иск на застраховател средщу застраховател), който факт се установява само с писмени доказателства (поради изискване за писмена форма за действителност на застрахователния договор). Това, че целият процес на доказване е изнесен извън съдебния район на софийските съдилища води до: житейска неоправданост тези дела да бъдат водени пред съд, на чиято територия не се намират доказателствените средства, които следва да бъдат осигурени; обективната забава при разглеждането и приключване на делата, поради нуждата от събиране на доказателствата от цялата страна; разходване на финансов ресурс на страните или на съдебния бюджет (при освобождаването на страна от задължение за плащане на държавна такса и разноски, вкл. по силата на закона – най – вече по

реда на чл. 84, ал. 1, т. 4 ГПК) за заплащане на пътни разходи на свидетели или на самите страни. Събирането на доказателства по делегация не преодолява горните проблеми, тъй като, от една страна, последното не допринася за по – бързото разглеждане на делото, дори забавя процеса, а от друга – поради това, че целият фактически състав на вземането, предмет на иска е установяван от съда по делегация, съдът, пред който делото е висящо не провежда процес по доказване, което силно засяга принципа на непосредственост - фактически решението на съда почива изцяло на доказателства, събрани от друг съд.

II. Промени в разпоредбата на чл. 108 ГПК.

Сегашна редакция на чл. 108 ГПК:

ал. 1: Искове срещу държавни учреждения и юридически лица се предявяват пред съда, в чийто район се намира тяхното управление или седалище. По спорове, възникнали от преки отношения с техни поделения или клонове, исковите могат да се предявяват и по тяхното местонахождение.

Ал. 2: Искове срещу държавата се предявяват пред съда, в чиито район е възникнало спорното правоотношение, освен в случаите на чл. 109 и чл. 110. Когато то е възникнало в чужбина искът се предявява пред надлежния съд в София.

Предложение за законодателно изменение на чл. 108 ГПК:

ал. 1: Искове срещу юридически лица се предявяват пред съда, в чийто район се намира тяхното седалище. По спорове, възникнали от преки отношения с техни поделения или клонове, исковите могат да се предявяват и по тяхното местонахождение.

ал. 2: Искове срещу държавата и държавни учреждения, включително поделения и клонове на последните, се предявяват пред съда, в чиито район е възникнало правоотношението, от което произтича спора, освен в случаите на чл. 109 и чл. 110. Когато то е възникнало в чужбина искът се предявява пред надлежния съд в София.

Едновременно с предложението за изменение на чл. 108 ГПК следва да се предвиди и законодателно изменение на чл. 119, ал. 2 ГПК: вместо само „по местонахождение на недвижимия имот“ да се посочи „в случаите на чл. 108, ал. 2 ГПК“.

Мотиви за предлаганото изменение: В случай, че двете страни по правоотношението са договаряли или осъществявали дейност на територията на поделението и там се намират по – голяма част от доказателствата за установяване на обстоятелствата – предмет на доказване е редно и житейски логично искът да се предяви по мястото на клона, респ. – по мястото на възникване на правоотношението. Такова законодателно изменение ще преодолее случаите на честно релевиране на възражение за местна неподсъдност на делото, правено при искове срещу поделения на държавни учреждения, обусловено от обстоятелството, че не са самостоятелни разпоредители с бюджетни кредити и не притежават процесуална правосубектност.

III. Промени в разпоредбата на чл. 113 ГПК.

Сегашна редакция на чл. 113 ГПК: Искът на потребител може да се предяви и по неговия настоящ или постоянен адрес.

Предложение за законодателно изменение на чл. 113 ГПК:

Иск от или срещу потребител се предявяват пред неговия постоянен или настоящ адрес, респ. седалище и адрес на управление на дейността или по местоизпълнение на услугата.

Едновременно с предложението за изменение на чл. 108 ГПК следва да се предвиди и законодателно изменение на чл. 119, ал. 2 ГПК: вместо само „по местонахождение на недвижимия имот“ да се посочи „в случаите на чл. 113 ГПК“.

Мотиви за предлаганото изменение: Сегашната редакция на разпоредбата на чл. 113 ГПК обхваща само случаите на предявени от потребители искове – физически лица. С предлагането изменение разпоредбата ще намери приложение и по отношение на потребителите – юридически лица, каквито КЗ, ЗЕ и др. признава за потребители. Отделно, с предвиждането на задължителна подсъдност по постоянен адрес/седалище на потребителя или доставяне на потребителската услуга би се гарантирало ограничаване на разходите на икономически по – слабия субект в спорното правоотношение – потребителя за водене на дела за защита на потребителски права. И тук важат изложените съображения, че доказателствените средства са съсредоточени по мястото на

доставяне на услугата, което оправдава воденето на дела по местонахождение на доказателствата.

IV. Промени в разпоредбата на чл. 119, ал. 2 ГПК.

Сегашна редакция на чл. 119, ал. 2 ГПК: Възражението за неподсъдност на делото по местонахождение на недвижимия имот може да се прави от страната и да се повдига служебно от съда до приключване на съдебното дирене в първа инстанция.

Предложение за законодателно изменение на чл. 119, ал. 2 ГПК: Възражението за неподсъдност на делото по чл. 108, ал. 2, чл. 109, чл. 113, ал. 115, ал. 2 и ал. 3 ГПК може да се прави от страната и да се повдига служебно от съда до приключване на съдебното дирене в първа инстанция.

V. Промени в Закона за енергетиката и Закона за водите.

Предложения за законодателни изменения:

Закон за енергетиката – нова Глава 12А „Извънсъдебно разрешаване на спорове“

- (1) Потребителят на енергийни услуги може да предяви пред съд претенция за реализиране на свои права по отношение на доставчик на енергийна услуга само ако след депозирано писмено заявление до доставчика, същият не се е произнесъл в месечен срок или е оспорил претенцията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим.
- (2) Потребителят на енергийни услуги има право да иска от доставчика на енергийни услуги отписване на начислени суми за стойност на електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ и на свързани с тях лихви за забава, такси и други парични задължения от водената на негово име партида, като направи възражение за изтекла погасителна давност на вземанията.
- (3) Възражението следва да бъде наведено с писмено заявление пред доставчика на енергийни услуги, който е длъжен да се произнесе

по него в двумесечен срок от постъпването му, като отпише от партидата на потребителя погасените вземания и по този начин се откаже от претендирането им по съдебен или извънсъдебен ред или мотивирано откаже отписване на задълженията.

- (4) Потребителят на енергийни услуги може да предяви претенцията си за установяване недължимост на сумите пред съд само ако доставчикът на енергийни услуги не се произнесе по подаденото заявление в срока по ал. 2 или откаже да отпише задълженията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим.

Закон за водите – Глава 11а, нов Раздел VI – чл. 198ц

- (1) Потребителят на В и К услуги може да предяви пред съд претенция за реализиране на свои права по отношение на доставчик на В и К услуга само ако след депозирано писмено заявление до доставчика, същият не се е произнесъл в месечен срок или е оспорил претенцията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим.
- (2) Потребителят на В и К услуги има право да иска от оператора на В и К услуги отписване на начислени суми за стойност на В и К услуги и на свързани с тях лихви за забава, такси и други парични задължения от водената на негово име партида, като направи възражение за изтекла погасителна давност на вземанията.
- (3) Възражението следва да бъде наведено с писмено заявление пред оператора на В и К услуги, който е длъжен да се произнесе по него в двумесечен срок от постъпването му, като отпише от партидата на потребителя погасените вземания и по този начин се откаже от претендирането им по съдебен или извънсъдебен ред или мотивирано откаже отписване на задълженията.
- (4) Потребителят на В и К услуги може да предяви претенцията си за установяване недължимостта на сумите пред съд само ако операторът на В и К услуги не се произнесе по подаденото заявление в срока по ал. 2 или откаже да отпише задълженията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим.

Мотиви за предлаганите изменения: С предлаганото изменение в Закона за енергетика и Закона за водите ще се въведе нов вид рекламационна извънсъдебна процедура /сходна на тази, предвидена в чл.288, ал.11 КЗ /отм./, при която всеки потребител на енергийни

услуги ще може да подаде заявление до съответното дружество – доставчик на енергийни услуги, с което да се позове на изтекла погасителна давност за определени задължения с искане същите да бъдат заличени от неговата партида, с което и дружеството да се откаже от погасените по давност вземания и да не ги претендира за в бъдеще или да претендира свои вземания от доставчикът. Доставчикът на енергийни услуги ще е задължен в двумесечен срок от заявлението да се произнасе по подаденото заявление, като ако са налице предпоставките за това, да уважи същото (изцяло или частично). Ако съответното дружество – доставчик на енергийни услуги счита, че не са налице предпоставките за уважаване на молбата /изцяло или частично/, то следва да се произнесе с мотивиран отказ в същия срок. Само при наличието на отказ или липса на произнасяне от доставчика на енергийни услуги в определения законов срок, потребителят ще може да предяви иск в защита на правото, което претендира.

Предлаганата промяна ще е в изключителен интерес както за потребителите на енергийни услуги, така и за самите доставчици на услугата. Със същата ще се въведе възможност извънсъдебно да се установи наличието или липсата на правен спор за съществуването на определени вземания, най-често свързани с възражение за изтекла погасителна давност.

Потребителите ще могат извънсъдебно, без нуждата от извършването на никакви разноси, да се позоват на изтекла погасителна давност за свои задължения, като по този начин същите бъдат заличени от тяхната партида и съответно няма да бъдат претендирани повече от тях или да претендират вземане от доставчика, което той не оспорва. С предлаганата промяна ще се избегне нуждата на потребителите на енергийни услуги да завеждат граждански дела за установяване недължимостта на сумите или доказване на претендираното вземане, което е свързано с извършването на значителни разноси – заплащане на държавна такса, обикновено и на адвокатско възнаграждение. В допълнение, едно гражданско дело продължава обикновено продължително време /често и повече от една година/, докато предлаганата извънсъдебна процедура ще е с продължителност максимум два месеца.

Промяната ще е в интерес и на дружествата – доставчици на енергийни услуги. С предвидената промяна потребителите ще са

задължени да се позоват на претендирано вземане или изтекла погасителна давност първо извънсъдебно, като по този начин ще се избегне предявяването на искове срещу дружествата, които биват уважавани, съотв. дружествата биват осъждани да заплатят всички сторени по делото разноски. В резултат срещу дружествата биват издавани изпълнителни листа за присъдените в полза на потребителите съдебни разноски, въз основа на които се образуват множество изпълнителни дела, по които на дружествата се начисляват допълнителни разноски /за такси в изпълнителното производство, адвокатско възнаграждение/. С предвидената промяна на практика ще се предотврати завеждането на хиляди искиви и изпълнителни дела, по които доставчиците на енергийни услуги заплащат всички разноски, които общо са в много голям размер без на практика да е налице правен спор между страните, който да обосновава извършването на тези разноски.

Предложената промяна ще е в интерес и на правораздаването. Както вече бе посочено, броят на предявените отрицателни установителни искове срещу доставчиците на енергийни услуги е значителен и се увеличава непрекъснато. Особено голям е броят на делата, заведени от потребители срещу „Топлофикация София” ЕАД, които се разглеждат в Софийски районен съд. През 2015 г. в Софийски районен съд се наблюдава много сериозно увеличение на броя на новообразуваните граждански дела, поради което и с оглед перспектива предявените отрицателни установителни искове срещу доставчиците на енергийни услуги да се увеличават, е напълно възможно да се стигне до допълнително затрудняване функционирането на Софийски районен съд с оглед неговата свръхнатовареност и понастоящем, както и до допълнително забавяне на правораздаването. Следва да се посочи, че всяко гражданско дело е свързано с извършването на разноски, които обичайно многократно надвишават дължимата държавна такса и съответно се поемат от бюджета на съдебната власт (при освобождаване на ищите). С предлаганата промяна ще се намали броят на новообразуваните граждански дела и ще се предотврати възможността техният брой неограничено да нараства поне що се отнася до споровете с доставчиците на енергийни услуги. По този начин значително ще се разтоварят органите на съдебната власт, което ще спести много публични средства и ще доведе до повишаването на бързината и качеството на правосъдието.